

Президентські вибори 2004 р.

- **31 жовтня 2004 р.** - перший тур виборів

- У II тур вийшли:

- ✓ провладний кандидат, прем'єр-міністр В. Янукович
- ✓ лідер опозиції В. Ющенко

- **21 листопада 2004 р.** - другий тур виборів:
- офіційне оголошення ЦВК результатів виборів: В. Янукович (49,46 %), В. Ющенко (46,61 %);
- заява В. Ющенка про масові фальсифікації;
- невизнання результатів виборів США, Канадою, провідними європейськими державами;

Помаранчева революція

- Акція почалася 22 листопада 2004 р. як реакція на масові фальсифікації, що вплинули на результат виборів.

Перший день протестів
на Майдані, вечір
22.12.2004

Головними дійовими особами Майдану були Віктор Ющенко і Юлія Тимошенко. Тоді вони ще були друзями.

■ Результати “Помаранчевої революції”:

- 8 грудня 2004 р. – Верховна Рада прийняла зміни до закону «Про вибори Президента України», зміни до Конституції

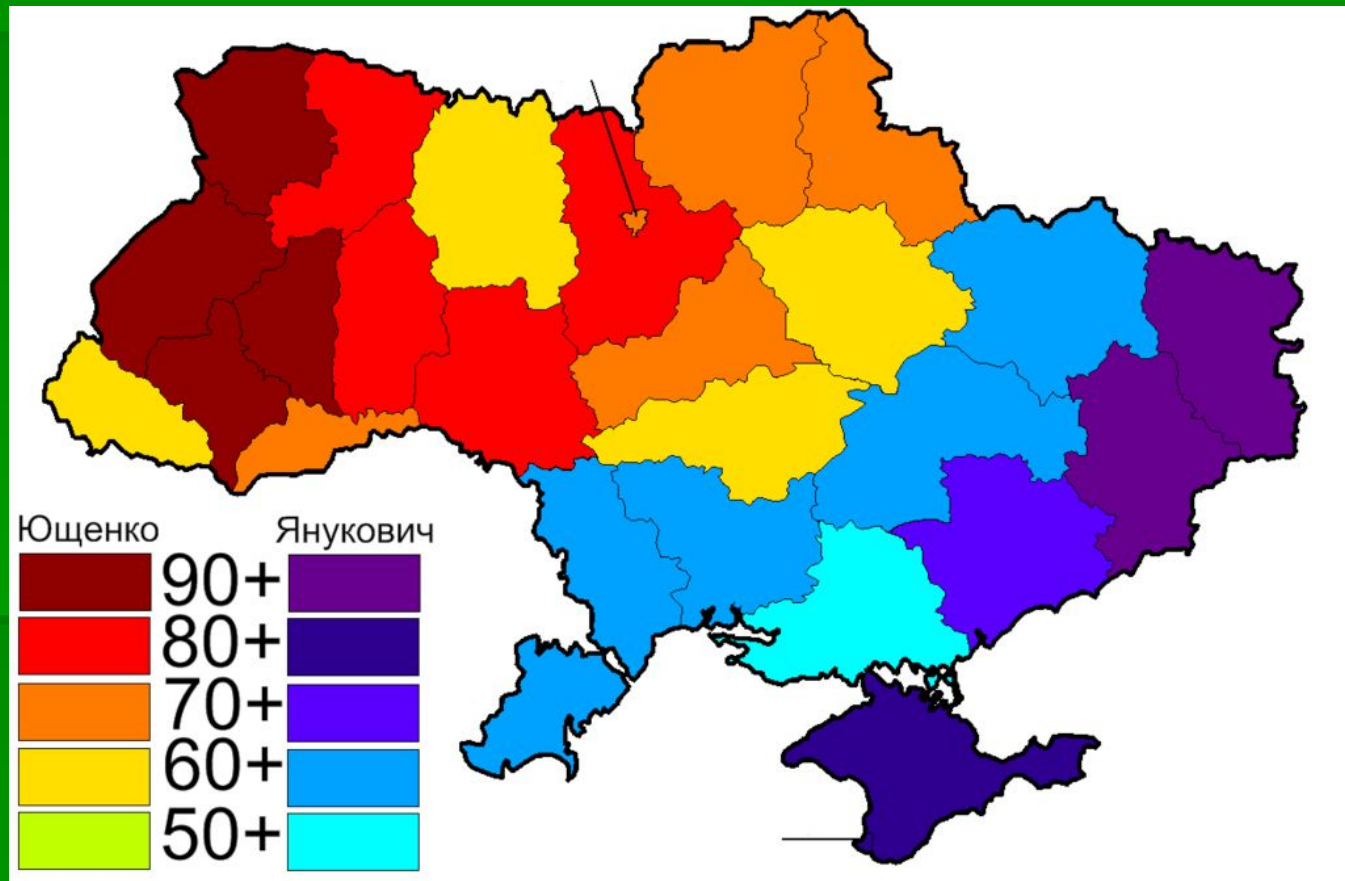

Україна ставала парламентсько-президентською республікою:

- ✓ обмежено повноваження Президента
- ✓ розширено повноваження парламенту та посилено його функції.

□ **26 грудня 2004 р.** – переголосування І туру: В.Ющенко – 51,9%, В.Янукович – 44,21%

Результат переголосування другого туру (26 грудня 2004).
Помаранчевим позначено регіони де переміг Ющенко.
Блакитним позначені регіони, де переміг Янукович.

Переможці

Президентство В. Ющенко (2005 – 2010)

- демократизація внутрішнього життя, забезпечення свободи слова;
- відсутність реальної боротьби з корупцією;
- відсутність політичної стабільності;
- відсутність єдності в президентській команді в поглядах на майбутнє; неспроможність припинити розбрат у стані своїх партнерів; **конфлікт між президентом і прем'єром;**

Конфлікт між Ющенко та Тимошенко - міжособистий конфлікт, що впродовж 2005-2010 років набув гіпертрофованого стану і переріс в інституційний.

- **відсутність системності у здійсненні економічних реформ;**
- **спроби подолання демографічної кризи** (запровадження значної матеріальної допомоги при народженні дитини; проект «Зігрій любов'ю дитину»)
- **запровадження системи ЗНО;**
- **відміна візового режиму для громадян ЄС та США;**
- **вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ);**
- **загострення відносин з Росією** (агресивна політика економічного та інформаційного пригнічення України («Газова війна», антиукраїнська пропаганда на телебаченні тощо).

Президентство В. Януковича (2010 – 2014)

- повернення до президентсько-парламентської республіки (рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 р.);
 - формування у Верховній Раді України пропрезидентської парламентської коаліції «Стабільність і реформи» (235 депутатів) (Партія регіонів; Комуністична партія; Блок Литвина; позафракційні депутати);
 - Кадрові зміни держапарату: на більшість керівних посад у державі призначалися вихідці з Донбасу;
-
- Відновлення управлінської «вертикалі»

- **Прийнято новий Податковий кодекс**

- **Податковий майдан**

- **Початок адміністративної реформи;**

- **Подальше реформування пенсійної системи;**

- **Кримінальне переслідування лідерів опозиції;**

- **Надмірна концентрація влади в руках В. Януковича та його «сім'ї», створення системи управління з ознаками фашизму.**

- 28 - 29 листопада 2013 р. на Саміті глав держав у Вільнюсі Президент України Віктор Янукович не підписав Угоду про асоціацію між Україною та Євросоюзом

- протестні акції в Україні («Євромайдан»), спрямовані проти корупції, свавілля правоохоронних органів та сил спецпризначення, а також на підтримку європейського вектора зовнішньої політики України

Революція гідності

- політичні та суспільні зміни в Україні з 21 листопада 2013 до лютого 2014 р.

Соціально-економічне становище в Україні

Економічні проблеми

- **1990-1994 рр.** - період стрімкого (прогресуючого) прискорення темпів падіння економіки
- Причини:
 - тотальне одержавлення економіки, власності;
 - значна монополізація економіки;
 - підпорядкування більшості українських підприємств центру;
 - міцний зв'язок з економікою країн колишнього СРСР,

- панування командно-адміністративних важелів у народному господарстві за умов слабого використання економічних;
- неконкурентоспроможність на світових ринках;
- екстенсивний розвиток;
- диспропорційність (переважання промисловості групи «А»),
- застарілість матеріально-технічної бази;
- високий рівень мілітаризації економіки.

Прояви кризи:

- розвал фінансової системи,
- тіньова економіка,
- гіперінфляція,
- зростання безробіття,
- дефіцит державного бюджету,
- катастрофічне падіння виробництва,
- борги по зарплаті,
- виникнення сприятливих умов для криміналізації економічного життя.

Економічна політика на початку незалежності

- **1 листопада 1990 р.** - розробка і прийняття Концепції переходу Української РСР до ринкової економіки

визначено головні завдання:

- ✓ проведення роздержавлення і приватизації підприємств;
- ✓ здійснення земельної реформи;
- ✓ демонополізація економіки;
- ✓ свобода підприємництва;
- ✓ реформа фінансово-бюджетної і банківської систем,
- ✓ нормалізація грошового обігу;
- ✓ створення ринкової інфраструктури;
- ✓ державне регулювання економіки з допомогою ринкових методів;
- ✓ забезпечення соціального захисту населення.

- **31 жовтня 1991 р.** - ухвалення Верховною Радою України «Концепції роздержавлення і приватизації підприємств, землі і житлового фонду»

- у 1992-1994 рр. було приватизовано понад 11 тис. підприємств.
- Курс на створення власної фінансово-грошової системи.
- **1992 р.** - скасування державного контролю за ціноутворенням.

- протягом 1991-1995 рр. ціни зросли більше ніж у сто тисяч разів, що стало вагомим чинником тотального зубожіння населення.

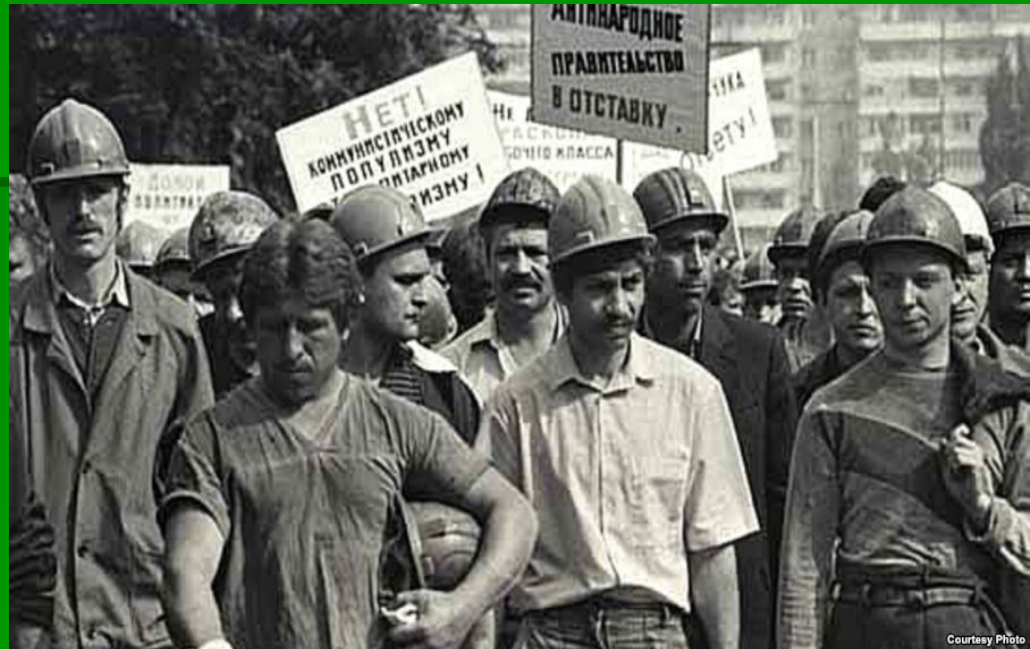

Причини невдач економічної політики в перехідний період:

- відсутність чіткої економічної програми;
- нерішучість, повільність, непослідовність у проведенні нагальних економічних реформ;
- політична нестабільність, часта зміна урядів;
- відсутність законодавчої бази для розвитку ринкової економіки.

Соціальні наслідки економічної кризи:

- різке зниження життєвого рівня;
- значне соціальне розшарування в суспільстві;
- зuboжіння більшості населення;
- підвищення рівня безробіття;
- зростання соціальної напруги в суспільстві, проведення страйків і маніфестацій;
- негативний вплив кризових процесів на демографічну ситуацію;
- бурхлива міграція населення.

Соціально-економічний розвиток України в часи правління Л.Кучми (1994 – 2004 рр.)

- оприлюднення **у жовтні 1994 р.** антикризової соціально-економічної програми:
- стабілізація фінансово-грошової системи,
- зменшення податкового тиску,
- розширення приватного сектора економіки,
- децентралізація управління економікою,
- вирішення питань земельної власності,
- входження України у світовий економічний простір,
- реформування соціальної сфери

Позитивні зрушення в економіці:

- часткова стабілізація;
- зниження інфляції;
- введення гривні,
- зменшення заборгованості виплат зарплат, пенсій, стипендій;
- проведення приватизації;
- роздержавлення землі.

Негативні тенденції:

- корупція;
- тіньова економіка;
- несправедлива приватизація;
- вивезення капіталу за кордон;
- нестача іноземних інвестицій;
- низька вартість робочої сили;
- диспропорційність економіки

Сучасний стан економіки

- **Наприкінці 2008 р. – початку 2009 р.** Україна вступає у світову економічну кризу

- ✓ панічне підвищення курсу долара,
- ✓ падіння ВВП,
- ✓ зростання безробіття,
- ✓ зростання інфляції ...

- **Основними рисами сучасного економічного становища України є:**
- значна заборгованість держави, окремих галузей і підприємств зарубіжним країнам;

- відставання сектору економіки, який виробляє товари, від сектору економіки, який їх споживає;
- паливно-енергетична залежність;
- криміналізація стосунків між державним установами і бізнесом, розподілення між кланами найприбутковіших секторів економіки України;
- падіння промисловості (усереднений показник падіння по Україні (2014-2015) складає 10,7%)
- девальвація гривні;
- прискорення інфляційних процесів;
- Негативний вплив на економічну ситуацію подій на сході та півдні України.

Україна на міжнародній арені

Міжнародне визнання незалежності України

- 2 грудня 1991 р. – першою Україну визнала Польща; того ж дня – Канада;
- впродовж першого місяця існування Україну визнала 68 країна світу;
- **30 січня 1992 р.** Україна стала членом конференції з безпеки та співпраці в Європі.
- На початку ХХІ ст. Україна мала дипломатичні відносини зі 153 державами світу.

- **Правова база зовнішньої політики України:**
- ✓ Декларація про державний суверенітет України (липень 1990 р.);
- ✓ основні напрямки зовнішньої політики України (липень 1993 р.);
- ✓ воєнна доктрина України (жовтень 1993 р.);
- ✓ Конституція України (1996 р.).
- **Основні засади зовнішньої політики України:**
- ◆ дотримання принципів рівноправності, взаємоповаги, взаємовигоди, невтручання у внутрішні справи;
- ◆ вирішення всіх міждержавних суперечностей тільки політичними засобами;
- ◆ без'ядерний статус України;
- ◆ дотримання позаблокового статусу (згодом переглянуло цей пункт);
- ◆ відсутність територіальних претензій тощо.

Реалізація курсу на без'ядерний статус України:

- Приєднання України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ);
- **5 грудня 1994 р.** – Будапештський меморандум - угода між Україною, США, Росією та Великою Британією про неядерний статус України. Угода містить пункти, що надають гарантії суверенітету та безпеки Україні;
- **Червень 1996 р.** - завершення процесу вивезення ядерної зброї з території України.

Підписання Будапештського меморандуму

Відносини з ЄС та НАТО

- Після проголошення незалежності заява України про свій європейський вибір;
- **1992 р.** - ратифікація Гельсінських угод, вступ України до ОБСЄ;
- **Березень 1992 р.** - приєднання України до Ради північноатлантичної співпраці - РПАС (тепер РЄАП).
- **1992 р.** - членство України у світових фінансово-кредитних організаціях - МВФ і ЄБРР;
- **1994 р.** - укладення Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС;
- **1994 р.** — участь України у програмі НАТО «Партнерство заради миру»;

- Обрання Україною як стратегічного напрямку розвитку інтеграцію в європейський економічний і політико-правовий простір
- **14 червня 1994 р.** — підписання у Люксембурзі між Україною та ЄС Угоди про партнерство та співробітництво (УПС), а також про залучення держави до співробітництва у сфері зовнішньої політики та політики безпеки ЄС;
- **Грудень 1996 р.** - прийняття Радою Міністрів ЄС Плану дій щодо України. Висловлено готовність розвивати і посилювати політичні і економічні відносини з Україною.

- **8-9 червня 1998 р.** - перше засідання Ради з питань співробітництва між Україною та Європейським Союзом у рамках УПС. Україна вперше офіційно заявила про прагнення набути статус асоційованого члена ЄС.
- **11 червня 1998 р.** - Президент України затвердив Стратегію інтеграції України до ЄС.
- **10 грудня 1999 р.** – Європейська Рада ухвалила Спільну стратегію ЄС щодо України (зміцнення відносин “стратегічного партнерства” між Україною та ЄС).
- 2004 – 2007 рр. – вступ до ЄС Польщі, Словаччини, Румунії
- Набуття Україною статусу країни-сусіда ЄС

- за **2007-2012 рр.** було проведено 21 раунд переговорів щодо підготовки Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; 18 раундів переговорів щодо створення зони вільної торгівлі.
- **30 березня 2012 р.** у Брюсселі глави переговорних делегацій парафували Угоду
- 28 листопада 2013 р. Угоду мали підписати на XVII саміті, але 21 листопада уряд несподівано призупинив підготовку до підписання документу

- «Євромайдан»

Продовження курсу на євроінтеграцію:

- 21 березня 2014 року у Брюсселі було підписано політичну частину Угоди про асоціацію з ЄС;
- 27 червня 2014 року - Президент України Петро Порошенко підписав другу (економічну) частину Угоди про асоціацію з ЄС;
- **16 вересня 2014** р. Європейський парламент ратифікував Угоду про асоціацію між Україною і Європейським Союзом синхронно з Верховною Радою України
- З 1 листопада 2014 р. вступило в силу тимчасове застосування Угоди про Асоціацію.

Україна - НАТО

- 10 березня 1992 р. - Вступ України до Ради північноатлантичного співробітництва (РПАС) (сьогодні Рада євроатлантичного партнерства - РЄАП);
- 1994 рік - Приєднання до програми «Партнерство заради миру» (ПЗМ);
- 9 липня 1997 р. - підписання Хартії про Особливе партнерство у Мадриді, заснування Комісії Україна - НАТО, відкриття місії України при НАТО, відкриття Центру інформації та документації НАТО в Україні;

- **22 листопада 2002 р.** - ухвалення Плану дій Україна - НАТО;
- **2004 рік** — Ратифікація угоди про підтримку операцій НАТО з боку України;
- **2005 рік** — Початок інтенсифікованого діалогу з НАТО з питань набуття членства та відповідних реформ як передумови переходу до Плану членства як останнього кроку щодо вступу у НАТО;
- **2006–2008 роки** - НАТО оголошує політику відкритих дверей щодо вступу України.
- **15 січня 2008 р.** — подання офіційної заяви щодо можливості приєднання України до Плану дій з членства (ПДЧ) в НАТО;
- **2 квітня 2010 р.** В. Янукович ліквідував міжвідомчу комісію з питань підготовки України до вступу в НАТО і національний центр з питань євроатлантичної інтеграції.

Відносини Україна – НАТО на сучасному етапі

- 23 грудня 2014 р. Верховна Рада підтримала законопроект про відмову від позаблокового статусу
- 27 квітня 2015 р. у штаб-квартирі НАТО було підписано угоду між Кабінетом міністрів України та Альянсом про співробітництво у сфері підтримки;
- 26 травня введення у дію нової Стратегії національної безпеки, одним із головних завдань якої є формування умов для вступу в НАТО.
- 1 липня Верховна Рада ратифікувала меморандум про співпрацю з НАТО та угоду щодо підтримки та постачання.
- У вересні - багатонаціональні військово-морські навчання Sea Breeze («Сі Бриз») в Одеській і Миколаївській областях, а також у північно-західній частині Чорного моря.

Відносини з Російською Федерацією

- ✓ Відносини з РФ є стратегічно важливим напрямом зовнішньої політики України
- ✓ З часу розпаду СРСР відносини між двома країнами часто були складними
- ✓ Росія розглядає Україну переважно як об'єкт власних геополітичних інтересів

Спiрнi питання у вiдносинах Україна - РФ

- **Приналежнiсть Кримського пiвострова:**
- **травень 1992 р.** - заява Верховної Ради РФ про те, що акти про передачу Криму Україні не мають юридичної сили з моменту їх ухвалення
- **липень 1993 р.** - постанова i заява Верховної Ради РФ про фактичне вiдторгнення Севастополя вiд України та надання йому статусу міста Росiйської Федерацiї;
- визнання юридичної безпiдставностi рiшення росiйського парламенту президентом Росiї Б. Єльциним
- Проблему вiрiшили, коли Росiя погодилася на те, щоб Крим залишився у складi України, зберiгаючи при цьому автономний статус.

- **Приналежність Севастополя та розміщеного в його порту Чорноморського флоту СРСР:**
- Після довгих інтенсивних переговорів вирішено поділити Чорноморський флот, за російською його частиною зберегти право використовувати Севастополь як базу до 2017 р.
- **30 - 31 травня 1997 р.** - Великий україно-російський договір про дружбу, співробітництво і партнерство: — приймається «нульовий» варіант по боргам і власності СРСР за кордоном, поділено бухти Севастополя для базування флотів України та Росії.
- **У 2010 р.** - Харківські угоди: продовжили термін перебування рос. флоту в Криму до 2042 р.

- **Україно-російські газові конфлікти:**
- серія економічних конфліктів між компаніями НАК «Нафтогаз України» та «Газпром» щодо умов постачання природного газу з Росії до України, а також його транзиту до країн Європи:
- ✓ Українсько-російський газовий конфлікт 2005 -2006;
- ✓ Українсько-російський газовий конфлікт 2008 -2009;
- **Харківські угоди 2010 р.:** здешевлення для України російського газу шляхом застосування знижки у вигляді анулювання митних зборів в обмін на продовження терміну перебування Чорноморського флоту Російської Федерації у Севастополі
- ✓ Російсько-українська газова війна 2013 – 2014 рр.

Відносини України та РФ за президенства Л. Кучми:

- були найсприятливішими і, певною мірою, добросусідськими:
- ✓ був розділений Чорноморський флот;
- ✓ означений державний кордон (2003 р. – договір про сухопутний кордон);
- ✓ укладений Великий договір 1997 р., за яким Росія відмовилася від територіальних претензій і визнала існуючі кордони України.
- **2003 р.** - конфлікт щодо острова Тузла
- **24 грудня 2003 р.** - підписання у Керчі Л. Кучмою та В. Путіним договору про співпрацю у використанні Азовського моря та Керченської протоки і визнання Азовського моря як внутрішніх вод обох країн.

Відносини України та РФ за президенства В. Ющенка:

- **Значне погіршення російсько-українських відносин:**
 - постачання російських енергоносіїв через територію України,
 - визнання Голодомору 33-го року геноцидом,
 - можливий вступ України до НАТО,
 - статус російської мови в Україні.
 - перманентні «економічні війни» («газовий конфлікт» 2005–2006 рр., «Сирна війна» 2012 р., «Шоколадна війна» 2013 р. тощо)

Відносини України та РФ за президенства В. Януковча

- На початку президентської каденції В.Януковича спостерігалася значна активізація українсько-російських відносин на всіх рівнях

- підписано ряд міждержавних угод у різних сферах

- ✓ підписано Угоду про демаркацію українсько-російського державного кордону.

- «Оптимізація» взаємовідносин була досягнута переважно ціною одnobічних поступок української сторони:
- ✓ офіційної відмови Києва від перспектив вступу до НАТО;
- ✓ пролонгації перебування ЧФ РФ у Криму;
- ✓ відмови від власного трактування ряду історичних подій;
- ✓ вилучення з порядку денного двосторонніх відносин проблеми забезпечення національно-культурних потреб українців у РФ;
- ✓ розширення присутності та посилення впливу РФ у ключових галузях національної економіки;
- ✓ підтримки Україною окремих зовнішньополітичних ініціатив Кремля тощо.

■ Революція гідності

■ Російська збройна агресія проти України:

□ Російська окупація Криму 2014 р.

□ Війна на сході України

■ **27 січня 2015 р.** Верховна Рада України визнала у своїй заяві-зверненні до міжнародних організацій Росію як країну-агресора

■ Санкції України щодо Росії (обмежувальні заходи щодо громадян і юридичних осіб)

■ Посилення санкцій з 16 вересня 2015 р.

Україна - СНД

- 8 грудня 1991 р. – створення Співдружності Незалежних Держав (СНД)
- Співробітництво в межах СНД передбачало:
 - ✓ консультації в галузі зовнішньої політики;
 - ✓ розвиток спільного економічного простору, участь у загальноєвропейському та євразійському ринках, митна політика;
 - ✓ розвиток власних систем транспорту і зв'язку;
 - ✓ охорона навколишнього середовища, участь у створенні всеосяжної міжнародної системи екологічної безпеки;
 - ✓ боротьба з організованою злочинністю.

Україна в СНД

- Статут організації Україною не був ратифікований, тому формально Україна залишається лише спостерігачем і не є членом СНД;
- Зміцнення відносин з країнами СНД на двосторонній основі.
- 19 березня 2014 р. - рішення Ради національної безпеки і оборони України про початок процедури виходу з СНД.
- 27 листопада 2014 р. у Верховній Раді зареєстрували проект постанови про вихід України з СНД.